

daar de structuur van een aangestampt kanaaltje heel anders is dan die van den grond eromheen. Maar ik was er zeker van, want ik had de plaats goed in mijn hoofd.

Nadat de prooi gehaald was, werd het gangetje zooals gewoonlijk nog wat bijgewerkt. Maar toen scheen het toch tot de wesp door te dringen, dat er iets niet in den haak was. Besluiteloos begon zij rond te loopen en ten slotte aan een nieuw kanaaltje te graven. Doch telkens weer keerde zij naar het andere terug en dook erin af, als om zich te overtuigen, dat zij zich niet vergist had.

Aan haar besluiteloosheid werd ten slotte pardoos een eind gemaakt door een andere veel kleinere graafwesp (waarschijnlijk een spinnendooder), die onze rupsendooder verjoeg en op het eerst gegraven gangetje beslag legde. Deze wesp bleek heel wat mans, want in een minimum van tijd had zij de begraven rups naar boven en uit het holletje gewerkt.

Ammophila zette daarop het graven van het nieuwe nestje voort. Door de onverwachte tegenspoed was het intusschen laat geworden. De zon was uit dit hoekje van den tuin verdwenen en toen was het met de energie van onze wesp al gauw gedaan. Zoodra zij met het graven gereed was gekomen, vloog zij weg, zelfs zonder het gangetje af te dekken. Maar den volgenden morgen kwam zij prompt terug om haar prooi te begraven. Er woei dien morgen nogal een stevig windje, zoodat de wesp zelfs een paar maal van het nest werd weggeblazen. Ook de rups lag hierdoor niet zoo roerloos, als van een geparalyseerd dier verlangd mocht worden. Voor alle zekerheid bewerkte de wesp haar daarom nog eens flink met de kaken en gaf haar met gekromd achterlijf een paar extra prikken, waarna zij veilig werd opgeborgen.

Tot zoover mijn waarnemingen van het vorige jaar. Ik hoop later nog eens in de gelegenheid te zijn, deze aan te vullen en o.a. iets te weten te komen omtrent de rol, die de mannetjes in het familieleven spelen. Ik zag herhaalde malen rupsendooders op bloemen, vooral op de gele *Helenium*. Waren dit de mannetjes, die maar een leventje van plezier leiden of zijn het misschien wijfjes geweest, die toch tusschen het graven van het nestje en het aanbrengen van de rups even pauzeerden om wat stuifmeel of honing te snoepen? In de literatuur zal hieromtrent natuurlijk wel alles te vinden zijn, maar het is wel zoo aardig, dergelijke vragen door eigen waarneming te beantwoorden.

Prinsenhage.

S. VAN DER MOLEN.



WAARNEMINGEN AAN BROEDENDE DRAAIHALZEN.

In den regel zoo omstreeks 22 April kondigt een niet algemeen bekende lentebode zijn terugkomst uit het Zuiden aan met een opvallend en lang aangehouden geroep van tjie-tjie-tjie. Het is de draaihal, *Lynx torquilla*, een verwant van de spechten, waarmede hij, wat pooten en tong betreft, overeenkomt, doch ervan verschilt, doordat bij den draaihal de snavel korter is dan de kop en doordat de staartveeren zacht zijn. Het boomschorsachtig gekleurde gevederte is bruin grijs en rossig met veel pijlvormige en golvende strepen (Thijssse, Het Vogelboekje). De vogel is zoo groot als een leeuwerik met een bijzonder langen staart. Den naam draaihal, dien hij in vele talen draagt, dankt hij aan de bijzondere gedragswijze, die hem eigen is, om, wanneer hij opgewonden of beangst is, zich plat neer te drukken, de vleugels uit te spreiden en onder het uiten van een sissend geluid den hals te rekken en den kop te draaien. Zijn voedsel bestaat uit allerlei insecten en hunne larven, maar, naar het schijnt, voornamelijk uit mieren. Hij zoekt zijn voedsel dan ook voornamelijk op den grond.

De draaihal is een holenbroeder. Daar hij echter niet in staat is in een boom een holte uit te

beitelen, tenzij mogelijk in volkomen vergaan hout, is hij op bestaande boomholten of op nestkasten aangewezen en lijdt dus hoogstwaarschijnlijk in vele onzer cultuurboschjes aan woningnood. Wolda noemt als plaatsen in ons land, waar de draaihalzen broedend geconstateerd is: Groesbeek, Oosterbeek, Wolfheze, Heelsum, Renkum, Wageningen, Bennekom, Ede, Uchelen, Beekbergen, Apeldoorn, Vught, Bussum en Soesterberg. Aan deze opsomming kunnen nog worden toegevoegd: Hilversum en Bilthoven.

Voorjaar 1936 werd een broeden van den draaihalzen nagegaan in den hiernevens afgebeelden tuin. De daarvoor door de vogels betrokken nestkast (op de foto te zien aan den middelsten der drie bijeenstaande pijnboomen) was een spreekwennestkast, vlieggaatwijdte 5 centimeter en twee en een halven meter hoog boven den grond opgehangen. De nestkast bevond zich op slechts enkele meters afstand van een spoorbaan, waarop een buitengewoon druk verkeer plaats heeft



De woonplaats van de draaihalzen.

en het is zeker merkwaardig, dat de vrij schuwe vogels zich door het gedaver der passerende treinen in het geheel niet lieten afschrikken.

Het was 14 Mei geworden, toen aanvankelijk één- en korten tijd later twee roepende draaihalzen voortdurend in den tuin werden gehoord. Zonder veel moeite konden de op de boomtoppen zittende vogels nu worden waargenomen. In de eerste weken van het zich vormen van het broedpaar waren beide vogels zeer luidruchtig en was hun geroep niet van de lucht. De roep van het mannetje, die krachtiger was dan die van het wijfje, werd door het laatste trouw beantwoord.

Eind Mei werd voor de eerste maal vastgesteld, dat de nestkast door de vogels werd geïnspecteerd. Een eigenlijk nest werd niet gemaakt, maar op den bodem van de nestkast bevond zich eenig houtmoolm en hierin werd door het wijfje, waarschijnlijk door draaiende bewegingen van haar lichaam, een kuiltje tot stand gebracht en daarin van 1 tot 9 Juni 9 eieren gelegd.

Na afloop daarvan hield het roepen van het mannetje weldra geheel op en tot na het uitvliegen der jongen en ook daarna werd geen geroep meer gehoord.

Van de gelegde 9 eieren bleken er 3 onbevruucht. Van de 6 uitgekomen jongen stierf het zwakste na verloop van een paar dagen. De overige 5 zijn alle goed groot geworden, alhoewel er één bij

WAARNEMINGEN AAN BROEDENDE DRAAIHALZEN 183

was, die zichtbaar grooter en sterker was dan de overige en van het door de ouden aangesleepte voedsel stellig het leeuwendeel wist te bemachtigen. Het doode jong was na een paar dagen verdwenen, werd althans niet meer gezien. Mogelijk was het kadavertje in ontbinding gegaan en had het den weëen stank veroorzaakt, die sindsdien in het nesthol was te bespeuren.

Aan de voeding der onverzadelijke jongen, van 's morgens vroeg tot 's avonds laat, deed het mannetje even ijverig mee als het vrouwtje. Bij het naderen of het verlaten van het nest volgden mannetje en wijfje vaste, onderling verschillende routes, van welke nimmer werd afgeweken. Blijkbaar hadden de beide vogels elk hun eigen gebied, waar ze voor zichzelf of voor hun jongen voedsel zochten.

Het mannetje bleek, naar thans gemakkelijk te zien was, vrij wat grooter dan het wijfje.

Tijdens de weken, die met het opkweken der jongen verliepen, gunden de ouden zich zelden den tijd om eens een oogenblik uit te rusten. In den regel vertrokken ze, na een bek vol voedsel te hebben aangebracht en na de uitwerpselen der nog zeer jeugdige kindertjes te hebben ingeslikt, onmiddellijk weer voor het halen van nieuwen voorraad.

Naderde, terwijl de oude vogel zich in het nesthol bevond, een mensch, dan gebeurde het, dat het dier den kop uit het vlieggat naar buiten stak en met aandacht de gedragingen van den bezoeker volgde. Wilde men voorkomen dat de vogel angstig wegvloog, dan diende men zich rustig en langzaam te bewegen, of nog beter: roerloos te blijven stilstaan. Weldra verdween de uitgestoken kop dan weer in de nestholte.

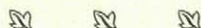
Zoolang de jongen nog kaal waren, bleken ze zeer gevoelig voor koude en drongen ze hun warmte-behoevende lichaampjes zoo stijf tegen elkander, dat de diertjes a.h.w. slechts één klompje vleesch uitmaakten, waar vijf kopjes aan lange, dunne nekjes uitstaken. Toen ze zich geleidelijk bevederden, werd de behoefte zich aan elkanders lichaam te verwarmen geringer.

Uitgezonderd de slagpennen, waren de veeren der jonge vogels buitengewoon donzig en zacht.

Op den avond van 15 Juli staken de jongen hun koppen nog uit het vlieggat naar buiten, doch in den vroegen ochtend van den volgenden dag waren ze de wijde wereld ingetrokken. De nestholte bleek verlaten te zijn.

Mogen ze voorjaar 1937 opnieuw den terugkeer van de lente komen verkondigen!

W. VAN HARENCARSPÉL.



HET WONDER VAN HYDROÛS.

„SCHUIT-OP-ANKER” ZONDER ANKER.

Ditmaal hoef ik wel niet te zeggen, wat deze foto eigenlijk verbeeldt: ieder echt natuur-liefhebber van den slootwaterkant kent toch wel den vluggen gast Hydroûs, den kleinen Hydrophilus, t. w. Hydroûs caraboides L.

En als ik U nu zeg, dat van die 22 torren, hier afgebeeld, er mij 18 hun nestje schonken en daarbij nog den sleutel van 't geheim boot-op-anker-zonder-anker; en als ik er dan nog bijvoeg, dat er in den poel waar ze vandaan komen, meer bijeen zaten dan ik in heel mijn leven gezien heb, dan zult ge mij ook ditmaal niet van wandalenwerk en noodelooze verwoesting beschuldigen. Vriend Eugène van den Hende van Hombeek, zoo geestdriftig dol op waterfauna als zijn professor zelf, bracht ze mij aan; en nooit zal ik de genoeglijke uren vergeten, die ze ons